

Архивски број: 08-350/6

~~05-12-2022~~ година

Постапувајќи по претставката бр. 08-350/1 од 24.06.2022 година, поднесена од [REDACTED] Скопје, преку полномошник Адвокат [REDACTED] од Скопје против [REDACTED] од Скопје за сторена дискриминација врз основ на етничка припадност во областа на јавно информирање и медиуми, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (во натамошниот текст: Комисијата) врз основа на член 27 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 258/2020), на 14.11.2022 година го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основ на етничка припадност во областа на јавно информирање и медиуми од страна на [REDACTED] од Скопје против припадници на бугарската етничка заедница.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација на ден 24.06.2022 година е доставена Претставка бр. 08-350/1 од страна на [REDACTED] Скопје, преку полномошник Адвокат [REDACTED] од Скопје со адреса на бул. [REDACTED] Скопје. Во претставката подносителот имплицитно тврди дека е сторена дискриминација по основ на етничка припадност во друга област, односно на социјалната мрежа „FACEBOOK“ врз припадници на бугарската етничка заедница од страна на [REDACTED] со адреса на седиште на бул. [REDACTED] Скопје.

Имено, во претставката е наведено дека [REDACTED] на социјалната мрежа „FACEBOOK“ од својата страна преку компјутерски систем на 29.05.2022 година во 22:46 часот споделил мислење „Нема села које не памти бугарске злочине, и нема села које није дало неколико десетина живота; насилна бугаризација, увођење бугарског језика, промена презимена, паралелна Црква, тзв. Егзархија. Пошто ова настојања бугарских власти нису дала жељеног резултата, Бугари су у Првом светском рату искористили прилику

и под покровителство на Аустроугарске и Немачке, на окупираном подручју Србије покушали да доврше започето, и да физички ликвидирају носиоце српске националне свести, пре свега свештенство, учитеље, офицере, трговце, угледне домаћине.“ со приложена фотографија и интернет линк

https://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fsrbi.org.mk%2Fsveti-surdulicki-mucenici%2F%3Ffbclid%3DIwAR3uk97WGXRO2qBKCFV3UZROpJZ84BDjx1jKI5aKWD5LS-w-9N9FqqATKko&h=AT1O-aTNH0PhnhF866PHWTdx-jW42phcP4ChePaTc3-yxbDH7UeQRHXHC2X2dsuknJZfma7Ady7ErM6Ayrre_tv6Ch6F7mxS5VUbq5L0bS9ozOW9beyuOksNLGHhFKEfw&tn=-UK*E. Објавата на мислењето имала 55 допаѓања и 4 споделувања.

Односно во превод на македонски јазик, согласно наведеното во претставката „Нема село што не се сеќава на бугарските злосторства, и нема село што не дало неколку десетици животи; насилно бугаризирање, воведување на бугарски јазик, промена на презимето, паралелна црква, т.н. Егзархија. Бидејќи овие напори на бугарските власти не го дадоа посакуваниот резултат, Бугарите ја искористија можноста во Првата светска војна и под покровителство на Австро-Унгарија и Германија, на окупираната територија на Србија се обидоа да го завршат започнатото и физички ликвидирајќи ги носителите на српската национална свест, трговците, угледните домаќини.“.

Во согласност со член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, [REDACTED] против кого е поднесена претставката, на 22.07.2022 година со допис бр. 08-350/3 до Комисијата писмено се изјасни за наводите во претставката. Во изјаснувањето е наведено дека со така објавеното мислење, односно текст – статус од сопствената страна на социјалната мрежа „FACEBOOK“, во ниту една реченица не е направена дискриминација врз основа на етничка припадност. Ова од причини што според нив се изнесени ноторни факти за кои се издадени научни студии и текстови. Изнесените факти се однесуваат на околности под кои во Првата светска војна бил изложен народот на овие простори.

Понатаму, во изјаснувањето [REDACTED] истакнува дека не се исполнети елементи за дискриминација во однос на одредбите кои ја дефинираат дискриминацијата, поттикнувањето, повикувањето и инструкција за дискриминација во повеќе членови од Законот за спречување и заштита од дискриминација. Во изјаснувањето се наведува и дека текстот не авторство на [REDACTED] туку е пренесен текст на инфо портал од Манастир Брњак, кој содржи податоци непобитно утврдени и потврдени од страна на високи меѓународни експертски комисии кои биле дел од Париската мировна конференција. Понатаму, во истото се наведува, односно се опишуваат истакнатите историски настани во објавениот текст на интернет порталот, повикувајќи се и поврзувајќи ги истите со определени историски извори. На крајот од изјаснувањето се наведува дека [REDACTED] години наназад спроведува хуманитарни акции на просторот на РСМ и пошироко, ги пренесува историските факти, ја негува културата на овие простори, како и меѓучовечките

односи, осудувајќи го говорот на омраза и поттикнувајќи го животот во меѓуетничко општество.

Кон изјаснувањето, во прилог се доставени копии од: фото прилог со назив „Злосторства извршени од бугарската армија и паравоени чети против српски војници и цивили пред и за време на окупацијата на делови од Кралството Србија (1915-1918)“; научен труд „Pisarri, Milovan. (2013). Bulgarian crimes against civilians in occupied Serbia during the First World War. Balcanica. 2013. 357-390; „Извештај од Меѓусојузничка комисија за констатирање на повредите на Хашка конвенција и Меѓународното право учинети од страна на Бугарите во окупирана Србија 1915-1918 година“, Белград 1919; „Список на убиените српски свештеници само во нишката епархија во времето 1915-1918 од страна на бугарските окупаторски сили“; „Пропаганден и ревизионистички плакат на читалиште „Зора“ Кустендил (Република Бугарија)“.

Имајќи го во предвид горенаведеното, Комисијата го утврди следното:

Дискриминација согласно член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, претставува секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.

Во смисла на член 5 од истиот Закон, се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

Понатаму, согласно член 9 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, повикување, поттикнување и инструкција за дискриминација е секоја активност со која посредно или непосредно се повикува, охрабрува, дава упатства или поттикнува да се изврши дискриминација врз дискриминаторска основа.

Комисијата анализирајќи ја содржината на текстот од објавата, утврди дека објавениот текст е пренесен извадок од целосно објавен текст кој е напишан во историски контекст, видно од приложениот интернет линк кон објавата. Текстот како таков се однесува и се повикува на историски факти во релација на определен временски период, притоа, опфаќајќи група на лица, односно Бугари како етничка заедница во дадена историска рамка. Истиот, не се однесува на група на лица како етничка заедница во релација на сегашни настани, ниту во било која мера експлицитно или имплицитно наведува на одредено карактеризирање на Бугарите како етничка заедница во сегашен контекст. Следствено на тоа, така објавениот текст не претставува дискриминација во смисла на член 6 од горенаведениот Закон, од причини што не се исполнети битните елементи на дискриминацијата како противправно дејство.

Односно текстот не претставува дејство на сторување со кое се разликуваат, исклучуваат или ограничуваат припадниците на бугарската етничка заедница и притоа се ограничуваат или спречуваат во остварување на одредени права и слободи на еднаква основа со други лица. Дополнително на тоа, текстот ниту посредно, ниту непосредно, не содржи никакви елементи, јасно истакнати, кои повикуваат, охрабруваат, даваат упатства или поттикнуваат вршење на дискриминација спрема Бугарите како етничка заедница врз одредена дискриминаторска основа во смисла на член 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Во однос на наведеното, Комисијата го анализираше текстот во смисла и на член 10 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, во контекст на тоа дали истиот содржи елементи на вознемирување, односно форма на вознемирувачки говор.

Имено, согласно член 10 од наведениот Закон, вознемирување е секое несакано постапување кон лице или група лица врз дискриминаторски основи што има за цел или последица, повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика. Следствено, Комисијата утврди дека содржината на текстот не претставува вознемирувачки говор во смисла на членот 10 од Законот, исто така, од истите горенаведени причини. Имено, од увидот во објавата на социјалниот медиум и увидот на целосниот текст од интернет порталот, се утврдува дека причината за таквата објава е одбележување на конкретен ден поврзан со наведените историски настани. Патем, наведените историски настани, видно од прилозите кон произнесувањето на [REDACTED] фактите ги преземаат од одредени историски документи и историски научни трудови. Оттука, Комисијата, пред се, во рамки на законските надлежности не може да цени вистинитост на факти изнесени, односно утврдени во историски документи и историски научни трудови и изданија. Комисијата може да ја цени објавата единствено во смисла на тоа дали истата се квалификува како вознемирување согласно членот 10 од Законот за спречување и заштита од дискриминација. Во таа релација, објавениот текст во таква форма, според Комисијата не претставува вознемирување, односно истиот не алудира на несакано постапување кон група на лица врз основа на етничка припадност, односно нема за цел или последица да создаде заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика кон припадниците на бугарската етничка заедница. Дотолку што и самиот подносител во претставката не навел конкретно на кој начин припадниците на бугарската етничка заедница ги претрпеле или ги трпат штетните последици од таквото дејствие.

Дополнително, објавениот текст во дадената форма, видно од наведеното, се заснова на, односно демонстрира историски факти. Оттука, согласно со праксата на Европскиот суд за човекови права (случај „Lingens v. Austria“ 9815/82) разграничувањето на фактички исказ од исказ во форма на субјективно видување, односно вредносен суд, треба да се прави со особено внимание. Во конкретниот случај, објавениот текст може да претставува текст во смисла на вредносен суд кој почива врз

одредени факти, па доколку се земе во предвид како таков, не би можело да се очекува истиот да е подложен на докажување.

Сепак, класификацијата на определен исказ или став, како факт или како вредносен суд е работа која пред се спаѓа во маргината на проценка на домашните судови (случај „Peruzzi v. Italy“ 39294/09).

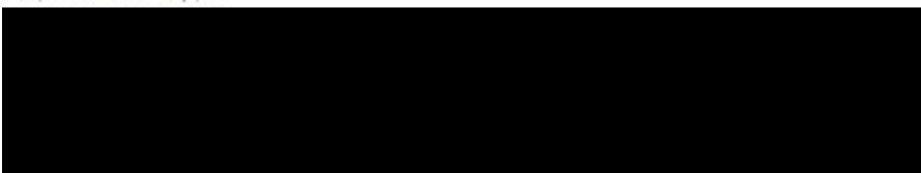
Во таа смисла, Комисијата наведува дека донесување на одредено мислење во рамки на нејзините законски надлежности, не претставува пречка за лицето кое бара заштита од дискриминација, истата да ја оствари во судска постапка пред надлежен суд во чии рамки би се утврдувала веродостојноста на определени факти кои се изнесуваат во определена форма, имено согласно Законот за граѓанска одговорност за навреда и клеветата.

Согласно горенаведеното, Комисијата одлучи како и во диспозитивот на ова мислење.

Претседател на Комисија за
спречување и заштита од
дискриминација,
Исмаил Камбери

Доставено до:

Архива на Комисијата

